

פחד דוד

פרשת
עקב
כ"ג אב
תשע"ה

778

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חגניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 18:56 | 19:11 | 19:03 | 19:12

מוצאי שבת 20:10 | 20:12 | 20:13 | 20:11

רבינו תם 20:47 | 20:45 | 20:48 | 20:46

המולד: ליל שבת שעה 4, 23 דקות ו 8 חלקים
ראש חודש אלול: ימים שבת וראשון

משכיל לדוד

התנאי לשוב ארץ הקודש

אופן אינו יכול להגיד מילים כאלו מעל בימת הכנסת, כיון שזה נוגד את כל השקפת עולמם והלך רוחם של יושבי הכנסת - שהכל בידי הצבא. למשמע דברים אלו גער בו הרב אזרחי במילים כדורבנות "וכי בהשקפת עולם שכזו אתם מעוניינים לבנות מדינה ועוד להצליח במעשיכם".

במהלך מלחמת לבנון השנייה התעסקתי בגמילות חסד של אמת בכך שעזרתי להביא לקבורה מספר חיילים שמתו במלחמה על קידוש ה'. בעיתון פורסמו פניהם של החיילים ההרוגים, והנה על גבי דפי העיתון הם נראו כה צעירים ויפים, עד שלא יכולתי לקשר בין התמונה לבין המציאות בה פגשתי אותם לבסוף - בחדר המתים בתל השומר. וברי לכל שאותם חיילים צעירים שמתו על הגנת הארץ, קדושים היו במותם וגדול היה חלקם לעולם הבא, ואין זה בה לסתור את שדברנו בגנות תחושת כוחי ועוצם ידי. ידוע לכל בר דעת שלולא אותם חיילים שחרפו נפשם למען הצלת ישראל, עלולה היתה לבוא עלינו שואה נוספת, אך אין זה בא לסתור את הידיעה והאמונה שהכל מאת השי"ת, ורק ברצונו ובברכתו זוכים ישראל לנצח במלחמותיהם.

ובו בזמן שחיילים צעירים מחרפים את נפשם במערכות ישראל, בחורי הישיבות ואברכי הכוללים צריכים להגביר ולהעצים את לימוד תורתם, ובכך לתרום את חלקם למען שלום הארץ, ואם חלילה מתרפים הם מלימודם, אזי מדמים הם עצמם לשני השבטים שרצו בתחילה לשבת עם הצאן והבקר מעבר לירדן מבלי להשתתף בכיבוש הארץ, והיו זקוקים לגערת משה שתעוררם ותחדיר בהם את החשיבות לעזרה הדדית וערבות בקרב עם ישראל.

ירושלים עיר הקודש חרבה בחורבן הבית, אך אין זה חורבן עולמי, היות ויש בידינו מבטחה מאת ה' יתברך שביט המקדש השלישי עוד עתיד לקום ולעמוד בתפארתו. ומכיון שירושלים לא חרבה לעולמים אלא מצויה בחורבן זמני, הכאב הוא רב ועצום עוד יותר, וזהו כפי שנאמר "גזירה על המת שישתכח מן הלב", והיינו שישנה שכחה רק במצב של אבדון מוחלט, אך כאשר ישנו אדם שנעדר ולא נמצא, אזי הכאב הוא עצום פי כמה, והוא מתעורר כל הזמן בתוך הלב מתוך תקווה ומשאלה - שמה עוד היום הוא ישוב לביתו. וכגון זה אף ירושלים, היא לא חרבה לעולמים אלא היא עתידה לשוב ולהיבנות ביום מן הימים, ועל כן הציפייה והתקווה לגמר הגלות מפעמת כל הזמן בלב העם היהודי מתוך תפילה שנוכח עוד היום לביתא גואל צדק.

ואכן מצינו שלאחר חורבן הבית רבים ביכו את החורבן ומיאנו להינחם, כפי המסופר על רבי יהודה הלוי זיע"א שכאשר הגיע וראה את אבני הכותל, הוא התחיל למרר בככי ולהתפלל על גאולת ישראל, ערבי שעבר במקום לא יכול היה לשאת את הבכי הזה ורצץ את ראשו של רבי יהודה הלוי. ומעשה זה מוכיח שאמונת העולם אינם יכולים לשאת את העובדה שעם ישראל ממשיך להתאבל ולכאוב על חורבן בית המקדש, מבחינתם זהו אירוע השייך להיסטוריה שאינו אמור להשפיע עוד על מהלך החיים, אך אנו שמאמינים בכך שביט המקדש עוד עתיד להיבנות, איננו יכולים לשאת כאב זה בשתיקה, ומתפללים מידי יום ביומו "ותחינה עינינו בשובך לציון ברחמים".

"והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלוהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך"
(דברים ז, יב)

הקב"ה פונה לעם ישראל ומדגיש באזניהם שהתנאי לקיום ארץ ישראל והיכולת לשבת בה הינו קיום התורה ומצוותיה, אך כאשר בני ישראל מפנים עורף לה' ולתורתו, אזי הארץ אינה מסוגלת לשאת אותם בקרבה, ומיד ממחרת להקיא אותם.

המתבונן יראה שעשרות שנים לאחר החורבן, היתה ארץ ישראל חרבה ושוממה, ואף אומה לא חפצה לשלוט בה. אמנם מצינו שמידי פעם נערכו בה קרבות ומלחמות, אך באופן כללי היתה זו ארץ שיממון אשר חיות רעות מהלכות בה. והנה כאשר הרעיון הציוני החל לקרום עור וגידים והעם היהודי החליט לשוב אל ארץ אבותיו, לפתע פתאום חזרו המלחמות והיריבויות לאזור זה, ולעם ישראל אין את היכולת לשבת בשלווה על אדמתו. ונראה שזו התגשמות האמורה בפרשת עקב באופן הפשוט ביותר, שעל מנת לירש את ארץ ישראל, יש לקיים את התנאים, והוא כגון חוזה ובו תנאים המאפשרים את יישוב הארץ, אך בזמן שהתנאים לא מתמלאים בשלמותם, הרי שגם הצד השני מפר את החוזה והארץ מקיאה את יושביה.

כשראשי הציונות החלו להשמיע את רעיונותיהם ברמה ולהביאם בפני העם היושב בגולה, גדולי ישראל רבים יצאו נגד רצונם להקים את מדינת ישראל, כשהבולט ביניהם היה האדמו"ר מסאטמר זצ"ל שאמר שהיחיד שיכול לבנות ולהקים את ארץ ישראל מחורבנה הינו משיח צדקנו שעתידי להתגלות לעתיד לבוא, אך כל עוד עם ישראל מצויים בגלות ואינם מקפידים על קיום דברי התורה ככתבם וכלשונם, אין להם את הזכות והסייעתא דשמיא לשבת בארץ בהשקט ובבטחה.

ואכן נוכחים אנו לראות שארץ ישראל לא נותנת לבניה לשבת בהשקט על אדמתה, וכל יום מתרגשות עלינו צרות המאיימות לכלותינו רח"ל. ובמצב בו הצבא ואחריו העם כולו מתהדרים בסיסמא "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", הקב"ה נאלץ להראותנו על אפינו ועל חמתנו עד כמה יהירות הלב והגאוה אינם במקומם.

הוכחה לכך ניתן לראות מכך שניצחוננו הוא רגעי, ובטרים מספיקים לחגוג את הניצחון, מיד באה ומתרגשת עלינו צרה חדשה. לאחר מלחמת ששת הימים שררה שמחה רבתי בעם, הצבא הועלה על נס והולל בפי כל, אך שכרון חושים זה לא החזיק מעמד זמן רב, ובמלחמת יום הכיפורים שפרצה לאחר מכן, טפחה המציאות על פני העם, והכל חשו איך כוחותיו ויכולתו של צבא הגנה לישראל - מוגבלים.

הכרתי לפני כעשרים שנה את הרב יעקב אזרחי ע"ה, אשר ל"ע שיכל בן בצבא. כאשר באה אליו אישיות חשובה לנחמו, פנה הרב אזרחי אל אותה אישיות ממלכתית וביקש ממנה להזכיר בנאום בכנסת לאחר דקת דומיה את כוחו הגדול של ה' יתברך ולומר "ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך". אותו אדם פנה לרב אזרחי ואמר לו שבשום

הילולא דצדיקיא

כג - רבי ישראל יעקב קנייבסקי

כד - רבי ישמעאל הכהן
רבה של צפת, הי"ד

כה - רבי עזרא שעיר

כה - רבי שמואל מיוחס

כו - רבי יואל טיטלבוים
מסאטמאר

כז - רבי יהודה משה פתייה

כח - רבי אברהם חיים עדס

כט - רבי יעקב בירדוגו
מוח"ס "שופריה דיעקב"

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "ותאמר ציון". (ישעיה מט)

הקשר לשבת: הפטרה זו היא אחת משבע שבתות של נחמה שמפטירין החל משבת שאחרי תשעה באב, ותוכן ההפטרה פרקי נחמה לצד פרקי אמונה בה' ובתורתו

"ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני. התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך".

(ישעיה מט; ד-טו)

יש להסביר את הפסוקים על פי דברי המפרשים על מאמר רבותינו בתלמוד (מסכת תענית ל:): "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה".

ותמהו המפרשים, שלכאורה היה צריך לומר בלשון עתיד שיזכה לראות? ותרצו, שאמרו חכמינו שנגזרה גזרה על המת שישתכח מהלב, שאם לא כן לא היה העולם מתקיים, ועל כן בדבר שאי אפשר להחזיר הדבר וכבר נאבד, נגזרה על כך גזרה שתשכח מהלב.

ולאחר שאנו רואים שאנו נמצאים כאלפיים שנה אחר חורבן בית המקדש ועדיין אנו מתאבלים עליו, מוכח מכאן שיש עוד תקוה לאחרינו.

ולכן אמרו: "כל המתאבל על ירושלים", ו"מתאבל" פירושו שנתעורר עליו אבלות בלבו על חורבן בית המקדש, ואם כן זה האות שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, אם כן באמת זוכה תיכף ורואה עתה בשמחתה.

וזה כוונת הפסוק: "התשכח אשה עולה" - וכי יש מציאות שאשה תשכח עולה מרחם בן בטנה בדרך הטבע?

ובכל זאת אנו רואים כי גם אלה תשכחנה לאחר שנים עשר חודשים. ומכאן אנו לומדים שנגזרה גזרה על דבר שאי אפשר לתקן שישתכח מהלב.

וממשיך הכתוב "ואנכי לא אשכחך" - אין אני משכיח ממך את חורבן בית המקדש ועדיין את מתאבלת על החורבן, ומזה מוכח שיש תקווה שיבנה בית המקדש במהרה בימינו.

(פנינים יקרים)

שנת הארץ

כדי לכתוב שטר פרזובול, צריך שיהיה ללוה קרקע, ובמקרים נדירים שאין קרקע ללוה ואפילו לא בשכירות, המלוה יכול לזכות קרקע ללוה ואפילו שלא בפניו, והעדים יכתבו בשטר שהמלוה מקנה קרקע ללוה זה.

פרזובול מועיל רק להלוואות שנעשו קדם כתיבתו, אבל אם לאחר כתיבת הפרזובול הלוה האדם כסף לחברו, אין הפרזובול מועיל לכך, והשביעית משמטת אותו.

יש שנהגו לעשות כן בכוונה, כלומר; להלוות סכום קטן לאחר כתיבת הפרזובול וסכום זה אינם תובעים מהלווה, וכל זאת בכדי לקיים את מצות שמיטת כספים.

כמו כן אפשר לכתוב בפרזובול עצמו שהוא מוסר את כל חובותיו לבית דין "חוץ מחוב פלוני", ואותו חוב יישמט, וכך יזכה ויקיים בו מצוה יקרה זו.

במסילה נעלה

עיוות החוק

אם כן אין כל היגיון לומר שתפילה משותפת עם חבריהם למקצוע, תגרום לשופט או לעורך דין לנשוא פנים ולפסק דין מוטעה.

לדאבוני הרב נודע לי על מקרה מצמרר שארע באחד מבתי החולים, כאשר אב לילד חולה ואם לילד חולה אחר ישבו בחדר אחד סמוך למיטות ילדיהם החולים ודאגו להם. כיון שהשהות בבית החולים התארכה מאד, הגבר והאישה התרגלו זה לחברתו של זה, נשאו חן האחד בעיני השני עד שהגיעו לידי מכשלה נוראה.

כששמעתי על מעשה זה, הזדעזעתי מאד.

איך ייתכן שהורים לילדים חולים מאד, ששוכבים על ערש דווי ומצבם על סף המוות, מגיעים לתחתית המדרגה ובוגדים באמון שבני הזוג שלהם נותנים בהם, ועוד בזמן שהם כה זקוקים לשלמות המשפחה ולאמון ההדדי?

לצערנו קיים בעולם עיוות גדול. במקום להקפיד על הפרדה בין גברים לנשים במקומות ציבוריים כדי למנוע מהציבור להגיע לידי מכשלות ואיסורים, ראשי המדינה וקברניטיה אינם דואגים לזה כלל, אלא אדרבה, מעודדים תערובת זו ורואים בה אחדות ושוויון.

מצד שני - מטרידה אותם התפילה המשותפת של השופט עם עורך הדין, שלפי דעתם תגרום להטיית המשפט. ועל כן הם ממהרים לחוקק חוק שיאסור על השופט והעורך דין להתפלל בצוותא במניין.

אין ספק שעיוות מושגים זה נובע מכך שלמחוקקי החוק אין יראת שמים. רק חוסר ביראת שמים יכול להביא לידי עיוות קשה כל כך, שמרוממים את הטפל ומשפילים את העיקר. ההבנה שהתפילה במניין מביאה לתוספת ביראת שמים ויראת החטא, רחוקה מכל אותם מחוקקי החוקים, ובחוסר יראת השמים שלהם גם ראייתם את הדברים - רחוקה מן האמת ולכן הגיעו לסילוף הדברים.

באחד העלונים התורניים המתפרסמים מידי שבוע, הבחנתי בידיעה על כך שביית המשפט קבע שלשופט ולעורך דין אסור להתפלל יחד במניין משותף.

ומה הסיבה המשפטית לאיסור זה? שמא יתרגלו זה לזה ויתחברו ביניהם מכוח התפילה המשותפת, ועל ידי זה יגיעו להטיית המשפט.

במחשבה ראשונה חשבתי לעצמי שלכאורה ישנו צדק בחוק זה, כיון שלא פעם קורה שאנשים המתפללים יחד בקביעות במשך תקופה ארוכה - מפגש יומי זה מלכד אותם ומאחד אותם והם מגיעים לקשר קרוב זה עם זה.

אולם במחשבה שנייה ומדוקדקת, הבנתי שחוק זה מעוות מיסודו. משום ששופט או עורך דין שמגיעים לבית הכנסת כדי להתפלל במניין, בעמדם לפני הקב"ה הם מבטלים את עצמם ועומדים לפניו בהכנעה. איך ייתכן שלאחר הכנעה זו וביטול עצמם הם יגיעו לידי הטיית הדין?

כיצד ניתן לחשוב שלאחר שהתחברו זה לזה במניין בבית הכנסת בעמדם לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, הם ילכו לעוות את המשפט?

אלא ההפך הוא הנכון; התפילה ביחד בתוך ציבור מתפללים בכוחה לגרום להם להיות דבוקים עוד יותר בקב"ה, ודבוקות זו תגרום להם להיזהר מקרבה אסורה זה לזה, מחשש להטיית המשפט.

נוסף על כך נצטוונו בתורה: "צדק צדק תרדוף" (דברים טז, כ).

השופט היהודי נזהר מאד מהטיית המשפט מדין חוקי המדינה. אך בנוסף, הוא נזהר כפליים מהטיית המשפט - כיון שכך ציוותה אותו תורתנו הקדושה. ולכן אין ספק שהוא מקפיד שלא לעבור על ציווי זה בבית המשפט.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

עצות לחזרה בתשובה

המקבל רכילות ורוצה לחזור בתשובה, יוציא את הדברים מליבו, שלא להאמינם. ואם קשה לו לחשוב שהכל שקר, יחשוב בדעתו שמא המספר שינה פרטים קטנים בסיפור, שמחמת כן השתנה הסיפור מטוב לרע. ומלבד זאת יקבל על עצמו שלא להאמין יותר ללשון הרע או רכילות, ויתוודה על חטא.

בדרך אבות

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנוניה פינטו שליט"א
על פרקי אבות

אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה

"כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיון ורבייתם ובאתם וירשתם את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם" (דברים ח, א)

ביאר רש"י - "כל המצוה, אם התחלת במצוה גמור אותה, שאינה נקראת המצוה אלא על שם הגומרה".

ומביא רש"י אסמכתא לדבריו על פי הנאמר (יהושע כד, לב) "ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם". וקשה משום מה יוחסה המצוה לבני ישראל, בזמן שמשו לבדו הוא זה שהתעסק בעצמות יוסף להעלותן ממצרים. אלא שהיות ובני ישראל הם אלו שלבסוף קברו את עצמות יוסף בשכם, לפיכך המצוה נקראת על שם, שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה.

ויש בכך ללמדנו עד כמה עלינו להקפיד לסיים את המצוה בה התחלנו. אם התחלנו להתפלל בכוונה, חובתנו לסיים את התפילה בכוונה, אם התחלנו לגמול חסד עם פלוני ונתנו לו צדקה, ראוי לנו להמשיך ולתמוך בו במידת האפשר, וזאת כדי שהמצוה לבסוף תיקרא על שמנו.

זוכר אני כיצד היו הנשים במרוקו מנקות את ביתן מכל פירור של חמץ, כבר חודש ימים לפני החג. ואין חרוצות נכשים המרוקאיות אשר מחפשות את החמץ בכל הפינות והסדקים, אף במקומות הכי פחות מתקבלים על הדעת. ואיני יכול לשכוח כיצד אשה אחת מקבלת שודאי הקפידה לנקות את ביתה היטב, הלכה לערבי אחד לקראת סיום חג שביעי של פסח, וביקשה ממנו קמח על מנת שתוכל לאפות מאפים לכבוד חג המימונה. כיון שהחג עדיין לא יצא, היא אמרה לו שתשלם את שכרו מיד בצאת החג. ומה כואב שעבודתה של אותה אשה ומאמציה לנקות את ביתה מכל פירור חמץ - ירדו לטמיון, כיון שלא נזהרה בעצמה, וקנתה קמח מחצית השעה קודם צאת חג הפסח.

והוא שאמרנו שאם התחלנו לקיים מצוה בזירות ובדקדוק, נחוש לסיימה באופן המהודר ביותר, על מנת שכל מאמצינו ויגיעתנו לא ילכו לריק, והמצוה לבסוף תיקרא על שמנו.

ואימתי האדם מזדרז לסיים את המצוה ולקיימה מתוך שלימות אמיתית, בזמן שהוא מעריך את המצוה ומייקר אותה, שאז אינו חפץ לקיים את המצוה כמצות אנשים מלומדה, כמי שכפאו שד, אלא מטרתו היא להרבות כבוד שמים בעולם.

ונמשיל זאת למכונית יקרת ערך הנראית יפה ונוצצת מבחוץ, אך בדיקה בחלקיה הפנימיים, מגלה כי המנוע חסר בה. אין ספק שבהעדד המנוע ממנה, המכונית חסרת ערך לחלוטין ולא ניתן לעשות בה דבר, היות והעיקר חסר ממנה והיא עתה מושבתת מכל שימוש. וכגון זה מצוה מזכה את האדם בשכר, רק בזמן שהוא חש לסיימה ולקיימה על הצד הראוי ביותר.

וכאן המקום להדגיש ולומר שאם האדם החל במצוה אך הפסיקה מחמת שהיה אנוס, הוא יקבל שכר על מה שעשה עד עתה, וחזקה היא שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה ובריה. עם זאת, המצוה קרויה על שם גומרה, לפיכך המתחיל במצוה אומרים לו גמור.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"ויענך וירעיבך ויאכילך את המן". (ח. א)

ונראה שגם כאן שבח המן יגיד, כי המאכלים ישנם בשני סוגים; יש מאכל ששוה לכל, בין בריא בין חולה, לצד היותו נקי מהעיפוש, וכולו נבלע באברים וקל להתעכל ומבריא האדם. ויש מאכל שאינו ראוי אלא לבריא, אבל לחולה יזיקנו ויאבדהו.

לזה אמר הכתוב בענין המן "ויענך וירעיבך ויאכילך" וגו', פירוש ויענך עינוי הדרך, וירעיבך עינוי חסרון המזון. והנה ידוע הוא שהמתענה בדרך יאפסו כוחותיו, כח המבשל וכח העיכול, וכשאדם אוכל מאכל קשה קצת להתעכל יזיקנו עד מאוד, גם כשירעב האדם ויאכל כדי שביעה יביאנו לידי חולי. ועינוי רואות כי יום שמתענה האדם, לעת האוכל לא יוכל לאכול ככל אות נפשו.

ואמר ויאכילך את המן, הרי שבח המאכל שהוא הדבר הראוי אפילו למעונה ולרעב, מלבד טעם הנרגש שהיה כצפיחית בדבש.

מן המעיין

"ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך". (ז. יז)

תוספת ההדגשה בברכה זו שלא יהיה בך עקר ועקרה "מכל העמים", אומרת דרשני:

ואכן, רבינו עזריה פיגו זצ"ל בספרו 'בינה לעיתים' מוצא לכך הטעמה היסטורית.

הנה חז"ל (ב"ר ס' י"ג) נתנו טעם לסיבת היות רבקהאמנו ע"ה עקרה, מפני שברכואותה לבן ובני ביתו ואמרו "אחותנו את היי לאלפי רבבה" - שלא יאמרותפילתנו עשתה פירות.

ומטעם זה אמרה התורה כי הוא יתברך יברך אותם בריבוי הבניוושכר פרי הבטן, ואפילו מפני "כל העמים" יברכו כן, שיברכום על ריבוי זרעם.

אכן יתכן ויקונן בלבכם חשש שבעבור ברכתם יגזור הא-ל יתברך שיהיבכם תחילה עקר ועקרה, כדי שלא יאמרושבשביל ברכתם באה לכם ההשפעה ההיאבריוי הבנים, ותצטרכו להתפלל עליה, ואזיתקיים בכם פסוק זה של "ואהבך וברכך" כאשר היה ביצחק ע"ה - כי מיד יהיה לכםריבוי הזרע, אלא שרצונו יתברך שאפילו העמים יברכו אתכם.

"ויענך וירעיבך ויאכילך את המן". (ח. א)

תמיהה היא; כלום ניתן לומר שהשי"ת גרם עינוי לבני ישראל בכך שהאכילם את המן שהיה טעמו כצפיחית בדבש?!

ביאור הדברים, כפי שביארו זאת רבותינו בעלי התוספות, שאכן היה לבני ישראל תחושת עינוי כל שהיא באכילת המן.

וכל זאת למה?

מכיוון שהמן ניתן להם מידי יוסבימו, ולא ניתן להם מראש לתקופה ארוכה. וזהו גופא נקרא עינוי כלפיהם, שכך קיימא לן "אינו דומה מי שיש לו פתבסלו למי שאין לו פת בסלו".

"ואכלת ושבעת וברכת" (ח. ט)

מספרים על הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א, שבא אליו יהושע שפורטט שהיה עשיר ועם הארץ. והוא קנה פרדס מערבי אחד והיו בו מעיינות זכים ומתוקים. ואחר כשני חודשים יבשו המעינות, והיה בצער גדול. ובא לפני האור החיים הקדוש שהיה ידוע לאישמופת, ושפך לפניו שיחו. ובתוך דיבוריו לקח אותו האיש כלי מים שהיה מונח לפניו ושתה ממנו, ולא ברך לפניו ולא לאחריו.

אמר לו הרב זיע"א; אכן נודע הדבר. שכך כתוב "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה". בששון ראשי תיבות; בברכות שתיים שהכלובורא נפשות, אזי יהיו מעייני הישועה.

והוכיחו הרב וציהו לעמוד על המשמר שכל מי שיבוא לשתות יזהירהו תחילה על הברכות. ואחר עשרים וארבע שעות חזרו המעינות לנבוע.

ואותו האיש שמר את דברי הרב, והזהיר לכל הבאים לשתות ממעיניו לברך תחילה וסוף. והיו קורין אותם מעיינות החיים על שם הרב זיע"א, והיו לוקחים מהם לרפואה בזכות אור החיים הקדוש ז"ל.

מסילות לאמונה

אהבה - משנה סדרי בראשית

הרב הקדוש בעל 'מאור ושמש' כותב בספרו בפרשת בלק, שהוא עצמו נכח פעם בשעה שהרבי רבי זושא מאניפולי שאל את אחיו רבי אלימלך מליזנסק; כיצד יש בכוח הצדיקים להראות בעולם הזה מופתים כל כך גדולים למעלה מן הטבע ולמעלה מן המזל?!

השיב לו הרבי רבי אלימלך, כי הצדיקים שיש ביניהם את מידת האהבה והאחוה, בזכות מידה יקרה זו הם יכולים לשנות סדרי בראשית. והרבי רבי זושא הסכים לדברים אלו.

לעומת זאת, גם תלמידי חכמים ואנשי מעשה שאינם נזהרים בכבוד הזולת ואין ביניהם אהבה ואחוה שלום ורעות, אזי כל תורתם וצדקותם לא תוכל לעמוד להם לשנות סדרי בראשית כמו שידוע המעשה שמובא בירושלמי על התנא רבי פנחס בן יאיר שהגיע אל הנהר ומימיו היו עולים וגועשים ומחמת כן לא יכל רבי פנחס בן יאיר לעבור את הנהר. רבי פנחס קרא לנהר שיחלוק לו את מימיו כדי שיוכל לחצות אותו, ובסופו של דבר הנהר חלק את מימיו ורבי פנחס הגיע למחוז חפצו לשלום.

שאלו אותו תלמידיו; האם גם אנו כשנרצה לחצות את הנהר, אזי הנהר יחלוק לכבודינו את מימיו?!

אם לא פגעתם בחבירכם, השיב להם רבי פנחס בן יאיר; ונזהרתם בכבוד חברכם כל ימי חייכם - אזי גם לכבודכם יחלוק הנהר את מימיו, אולם אם לא שמרתם ולא נזהרתם בכבוד חבירכם, אזי הנהר לא יחלוק לכם את מימיו.

"בחור חדש מגיע לשיבה, ובמהלך הארוחה משוחחים הרבה על דא ועל הא. גם הבחור החדש מנסה לומר מה שהוא, אך אף אחד לא מתייחס לדבריו, כי הם עדיין לא עמדו על טיבו. אך התנהגות שכזו יכולה להחליש את אותו הבחור ואף לשבור אותו".

בנק להשקעות

את השורות הבאות שנצטט מתוך הספר הנפלא 'שתולים בבית השם', פרי עטו של המחנך הרב זליג פליסקין שליט"א

(חלק ב. פרק יח. "עצות מעשיות להורים שאינם מצליחים לאהוב את בנם הסורר"), את היסוד והמפתח להצלחה בחינוך הילדים, כדאי לקרוא בתשומת לב מיוחדת: "נתאר לעצמנו כי ליבו של הילד, הוא כמו 'בנק להשקעות'. אנו מפקידים שם אהבה, תשומת לב, מתנות, חום בית. כל חיוך, כל מילה טובה, כל ליטוף, נכנס לשם".

"אם הילד יכל ללכת לתחנת האוטובוס בדרכו לשיבה לבד, ואני הלכתי איתו, אין לשאול 'אז למה הלכתי איתו?' גם ההליכה המשותפת הזו נכנסת לחשבון הבנק. אם לקחתי אותו פעם לרופא והתברר לבסוף שלא היה לו כלום, גם זה לא היה סתם, הכל נכנס לחשבון".

הפיקדון הזה הוא סגור ומסוגר, לא רואים אותו, ואי אפשר למשוך אותו לפי רצוננו, אבל הוא קיים שם לעולמים. ובהגיע הזמן הנכון, יצמיח הפיקדון הזה פירות טובים של קיום מצוות ויראת שמים, בעיתו ובזמנו".

בבית הגדול של אברהם אבינו ושרה אמנו הצדיקים, אירע משבר חינוכי עם הבן ישמעאל, ובמהלך השיחה המשותפת של ההורים אומרת שרה לבעלה: "ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך" (בראשית טז. ה). על מה יצא קצפה של שרה אמנו ע"ה? מבאר רש"י "חומס אתה דברים שלי שאתה שומע בזיוני ושותק".

כלומר יש לנו ללמוד מכך שבמקום שיש לאדם לדבר משהו ואינו מדבר, מלבד הפגיעה בזולת שנגרמת משתיקתו, הרי הוא גם כן בגדו של גזול את חברו. כפי ששרה אמרה לאברהם "חמסי עליך".

בקונטרס 'שיחות חיזוק' מעורר על ענין זה; "כי בזמנינו קשה מאוד לאנשים להגיד איזה מילה טובה לחבירו, אך באמת זה דבר חובה ונחוץ לכל אדם, כמעט שלא רואים דבר כזה שאחד יחזק את חברו. ובפרט כשרואה שחבירו מתחיל להצליח ולהתעלות וחושש שעל ידי מילה טובה יהיה יותר מוצלח ממנו".

דוגמא לדבר, הוא מציין, והיא דוגמא אקטואלית לזמנינו, לקראת חודש אלול הבעל"ט כששבים לזמן אלול בישיבות הקדושות, וזוהי הזדמנות מצויינת לשים לב לתופעה המוכרת.

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

משפחת בוגנים מהעיר מוגאדור, היתה מיודדת מאד עם הצדיק רבי חיים הקטן זיע"א. פעמים רבות היה רבי חיים פינטו זיע"א מגיע לביתם, בדרך כלל יחד עם בנו הצדיק רבי רפאל פינטו זיע"א, והיו מתאכסנים בביתם לפרקי זמן שונים.

באחת הפעמים שרבי חיים פינטו זיע"א התאכסן בבית משפחת בוגנים, הרגיש הרב כי אם המשפחה עצובה מאד. רבי חיים זיע"א שאל אותה בשפה הערבית "מזגובה"? (מדוע את עצובה?)

"איבדתי את הנזמים שלי, השיבה גב' בוגנים, וזה משפיע על מצב הרוח שלי, לא לטובה.

"הסירי כל דאגה מליבך, אמר לה רבי חיים זיע"א: הרימי את קצה המזרון שלך, ושם תמצאי את הנזמים".

וכדברי הצדיק כך היה. גב' בוגנים הרימה את המזרון, וכל הנזמים נמצאו שם, לא חסר אחד מהם (מפי הבן ר' חיים בוגנים).

